

Et folks „skæbne“

DER NÜRNBERGER PROZESS (Nürnberg Processen). Prod.: Continent-Film 1959. Manus.: Felix v. Podmanitzky, Manfred Köbler og Hans R. Beierlein. Instr.: Felix v. Podmanitzky. Musik: Rudolf Perak.

NUIT ET BROUILLARD. Prod.: Argos Films – Como Films, 1955. Manus.: Jean Cayrol og Chris Marker. Instr.: Alain Resnais. Ass.: André Heinrich. Foto: Ghislain Cloquet. Musik: Hanns Eisler. Kommentar: Jean Cayrol. 32 min.

Den israelske ministerpræsident erklærede for nylig, at hele det tyske folk bar skylden for nazisternes misgerninger: „Det var ikke en enkelt persons værk, det skete med hele folkets bifald.“

Filmen om den store proces mod de 21 nazister i Nürnberg siger i hovedtrækkene noget andet. Alene den indledende præsentation af de anklagede giver det indtryk, at her har vi resterne af roden til ondet. Der skal ikke blot statueres 21 eksempler – der skal virkelig ryddes ud, så resterne af folket kan stå rent og hvidt i de kommende politiske aftaler. Det præciseres i anklagepunkterne, at de 21 er ansvarlige for sammensværgelse mod freden, anstiftelse af angrebskrig, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden. De anklagede nægter sig skyldige, forsvarer sig, og deres forsvar bliver pillet fra hinanden gennem dokumenter, vidner,

film og – et mareridt af selvmodsigelser. Så bliver de fleste hængt, resten får fængselsstraffe, og vi kan forlade biografene, rystede over billedernes gru, men lettede over det godes sejr. Den historiske korrekte dokumentarfilm har leveret sit bidrag til den almindelige historieforskning. Glemt er arbejderne, der omfavnede Göring, glemte er mødrene, der rækker deres små børn op til Hitler, glemte er børnehavenælærerne, der lærer de 3-årige at strække højre arm rigtig fint, og glemte er den unge værnemagtofficer, der fra sin plads blandt tilhørerne smiler og nikkende bifalder den sindssyge nazidommer Roland Freislers hysteriske overfald på de anklagede i processen efter attentatet på Hitler den 20. juli 1944. Glemte som typer, glemte som „medier“ – en forpasset chance for at ryste tilskuerens tro på retfærdigheden af sin snævre harme over de 21's umenneskelige optræden!

Alain Resnais' dokumentarfilm om koncentrationslejrene, „Nuit et Brouillard“ (efter det tyske *Nacht und Nebel*) har været i Danmark til gennemsyn, og man havde, især på grund af „Nürnberg Processen“, undt den en offentlig fremvisning.

Poeterne er ofte bedre historieskrivere end dokument-historikerne. Det manifesterer sig tydeligt i en sammenligning mellem „Nuit et Brouillard“ og „Nürnberg Processen“, og det endda til trods for, at Resnais har valgt det vanskeligste emne: En farvefilmreportage fra Auschwitz, Birkenau o. s. v., som de henligger i dag, med ruiner af krematorier, gaskamre, latriner og nøgne skorstenspiber stikkende op

L A T E R N A M A G I C A I V

På dette stik sidder magikeren på en tønne med ryggen mod os.

Clemens er med andre ord vendt tilbage til kompositionen med den rygvendte magiker, som fandtes i de to første stik, dog med den modifikation, at magikeren for at efterkomme det ønske, der blev udtrykt i stik nr. 3, har fået noget at sidde på.

Også denne gang har Clemens af kompositoriske grunde undladt at give os hele det runde billede; her er det den øverste del af cirklen, der er skåret af.

På billedet ser man til venstre Merkur med klapp for det højre øje og med forbundne arme og ben slæbe sig frem på krykker.

Ved siden af ham ligger Vulkan og sover med hovedet på sin ambolt, og ned fra himlen styrter Ikaros med afsvedne vinger.

Stykket skal opfattes som en satire over handelens og industriens forfald og mangel på højere interesser.

(M. E.)

fra et frodigt blomstertæppe med galgemænd og alrune, og i baggrunden små, trygge landsbyer med kirketårne og byporte, og overblændinger til sort-hvide optagelser fra tiden 1933-45, optagelser, der i gru langt overgår de tilsvarende afsnit i „Nürnberg Processen“. Billedrækken er rolig og nøgtern, og Resnais har ladet klipningen virke som en understregning af den fornuftige speakerkommentar, udarbejdet af den tidligere Mathausen-fange *Jean Cayrol*. Han fortæller om deportationstogenes afgang, ankomsten til lejrene, *Himmlers* inspektioner, udryddelserne, befrielsen og opgøret, og i hastige glimt ser vi de anklagede: Lejrchefen, lejr lægen, SS-vagten og SA-soldaten, og som fra een mund lyder det: „Nicht schuldig!“ – „Nicht schuldig!“ – Det samme sagde *Göring*, *Rosenberg*, *Streicher* og *Kaltenbrunner* – „Nicht schuldig!“ – og hverken Resnais eller *Cayrol* kommenterer det.

Poeten Resnais vil advare os, ikke mod en ny Hitler eller Himmler, men mod de irrationelle kræfter, der bor i ethvert menneske. Vi er os dem sjældent bevidst, vi refererer ikke gerne til dem, og vi afskyr at blive mindet om deres tilstedeværelse. „Nürnberg Processen“ får os til at glemme dem, den opstiller 21 djævløse, og vi afreagerer uden virkelig personligt engagement. Det er så befriende en fordeling af ansvaret, at en læderjakke på første række i Nygade Teatret ved synet af en dyng afbrændte lig kunne udbrøde: „De ser fa'me ud, som om de var lavet af træ! Ha, ha, ha!“

Poul Malmkjær.

Fra Filmmuseets plakatsamling

Den japanske plakat for Kon Ichikawas „Enjo“.

★

„Sight and Sound“

På grund af den engelske typografstrejke kom der ikke i sommer noget nummer af „Sight and Sound“ – til gengæld er der for kort tid siden udsendt et stort dobbeltnummer, som giver et godt indtryk af, hvor rigt filmen i disse år udfolder sig rundt omkring i verden.

Den for ethvert filmtidsskrift med respekt for sig selv obligatoriske artikel om den unge franske film er skrevet af *Georges Sadoul*, der sikkert med rette finder et angreb på *petit bourgeois*-mentaliteten i *Truffauts* „Les Quatre Cents Coups“. Bladet bringer et meget lovende billede fra *Jean Renoirs* nye film „Le Déjeuner sur l'Herbe“, og det meddeler, at *Robert Bressons* nye film hedder „Pickpocket“ og er en psykologisk studie af en tyv. *Dilys Powell* skriver om *Gavin Lamberts* mesterlige novelleyklus „The Slide Area“, som hun kalder „the best book I have ever read about Hollywood.“

Den bedste af de større artikler er skrevet af *John Gillett* og handler om de ældre personligheder, der har kunnet bevare deres særpræg i Hollywood.

